

PODSTAWOWE ZASADY SOCJALIZACJI

1. **Wczesna socjalizacja** wywiera znacznie większy wpływ na formowanie się **cech człowieka** niż socjalizacja późniejsza. Choć człowiek rodzi się z pewnym wyposażeniem genetycznym, jak też skłonnościami i umiejętnościami właściwymi jego biologicznej naturze, to jako noworodek jest istotą narcystyczną i aspołeczną. Ponieważ nie ma jeszcze ani obrazu świata, ani własnej osoby, w toku pierwszych kontaktów z otoczeniem kształtuje swoje podstawowe dyspozycje i umiejętności. Dziecko patrzy na świat najpierw oczyma swoich rodziców i – już oczywiście starsze – mówi o tym świecie ich językiem.

2. Interakcje z **ważnymi osobami**, czyli takimi, z którymi nawiązany zostaje kontakt emocjonalny, mają o wiele większy wpływ na kształtowanie się osobowości ludzkiej niż kontakty z pozostałymi osobami. Pierwszymi osobami tego rodzaju są rodzice i inni członkowie najbliższej rodziny, dlatego to oni są najważniejsi dla rozwoju dziecka. Choć dziecko jest tak ciekawe świata jak uczone, to nie zachowuje wobec rzeczywistości akademickiego dystansu, ale zabarwia ją emocjami.



Dla młodych ludzi „znaczącymi innymi” są często wychowawcy i nauczyciele. Na zdjęciu: orkiestra dzieci z Domu Sierot pod batutą Janusza Korczaka. Dowiedz się, jakie zasady panowały w tym domu oraz poznaj losy Korczaka i jego wychowanków. Fot. Wikipedia

Później obok rodziców pojawiają się kolejni „znaczący inni” – ludzie bliscy czy też postaci publiczne, choć ich wpływ na osobowość człowieka nie jest tak wielki, ponieważ ta jest już zasadniczo uformowana przez pierwsze kontakty.

3. W kształtowaniu się osobowości Te pierwsze mają znacznie większy wpływ niż interakcje w grupach wtórnych. Interakcje w grupach pierwotnych mają bowiem charakter znacznie bardziej **emocjonalny**, gdyż stosunki między członkami grup pierwotnych są bliskie lub nawet intymne, podczas gdy w grupach wtórnych, nawet jeśli są bliskie i nieformalne, to z zasady raczej wzbogacają wiedzę człowieka i jego kompetencje niż kształtują emocje i motywacje.

Tym samo członkostwo w grupach wtórnych jest już rezultatem wyboru osoby o pewnej osobowości; osoba niewrażliwa społecznie nie zostanie przecież wolontariuszem.

4. Długotrwałe związki mają na ludzką osobowość znacznie większy wpływ niż kontakty krótkie i przelotne. Zdarza się oczywiście, że rozmowa z przypadkowo spotkaną osobą wywiera wpływ na całe życie człowieka, nawet zupełnie je zmienić, podobnie jak jakaś przeczytana książka czy zdarzenie, którego byliśmy uczestnikiem lub choćby świadkiem. Dojrzała ludzka osobowość nie zmienia się jednak gwałtownie; człowiek dojrzały nie jest też istotą, którą można dowolnie kształtować, co jeszcze nie znaczy, że się w ogóle nie zmienia. Zmiany te zachodzą jednak stopniowo, niemal niedostrzegalnie. Są rezultatem wtórnej socjalizacji, czyli uczenia się kolejnych ról społecznych.

Andrzej Waśkiewicz, *Społeczeństwo w zasięgu wzroku w: Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 1, s. 26-27*

S Ł O W N I C Z E K O B Y W A T E L S K I

SOCJALIZACJA – proces polegający na przekształceniu człowieka z organizmu biologicznego w istotę społeczną. W trakcie socjalizacji pierwotnej, w dzieciństwie i we wczesnej młodości człowiek zdobywa podstawową wiedzę i umiejętności potrzebne do sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, natomiast w trakcie socjalizacji wtórnej, która trwa całe życie, poznaje różnorodność świata społecznego i przyswaja sobie umiejętność przyjmowania w nim różnych ról.



Przewodnik obywatelski to podręcznik, z którego warto (się) uczyć!

Dodatkowe informacje i materiały znajdziesz na stronie internetowej:

<https://koss.ceo.org.pl/wos-do-liceum>